

Bijeenkomst landbouw Kop van Drenthe

AGENDA

1. Opening bijeenkomst
2. Presentatie Landbouwanalyse
3. Proces om te komen tot een landbouwvisie
4. Sluiting

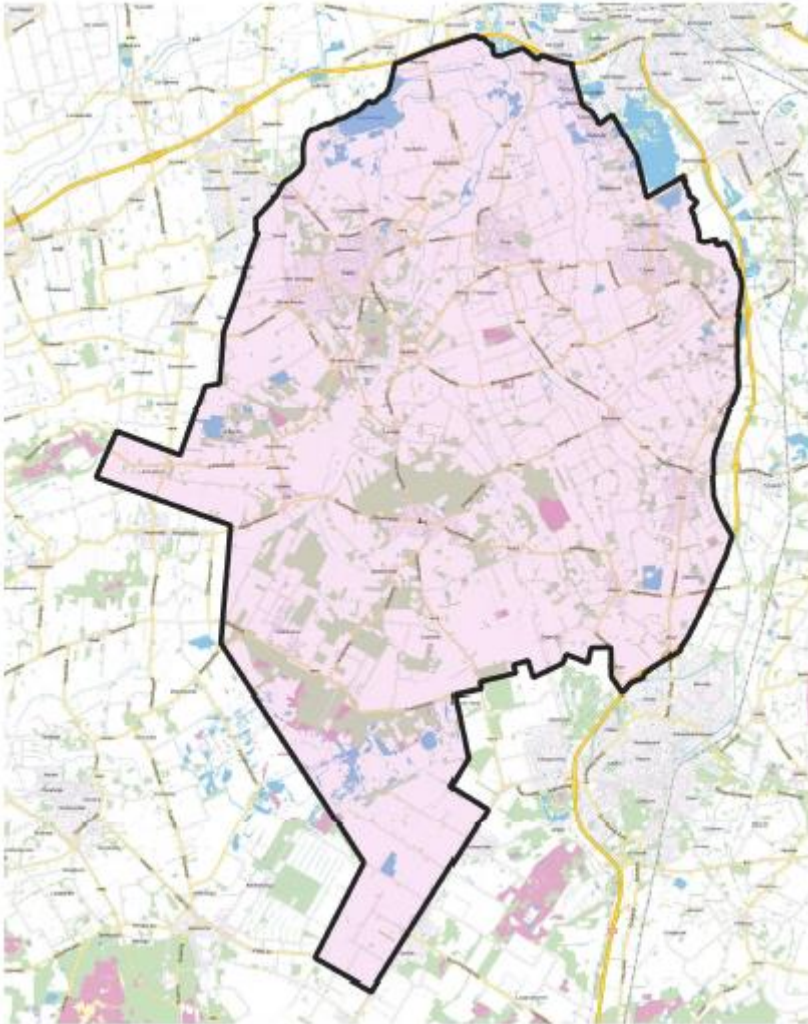

Bijeenkomst landbouw Kop van Drenthe

Presentatie landbouwanalyse

Kop van Drenthe

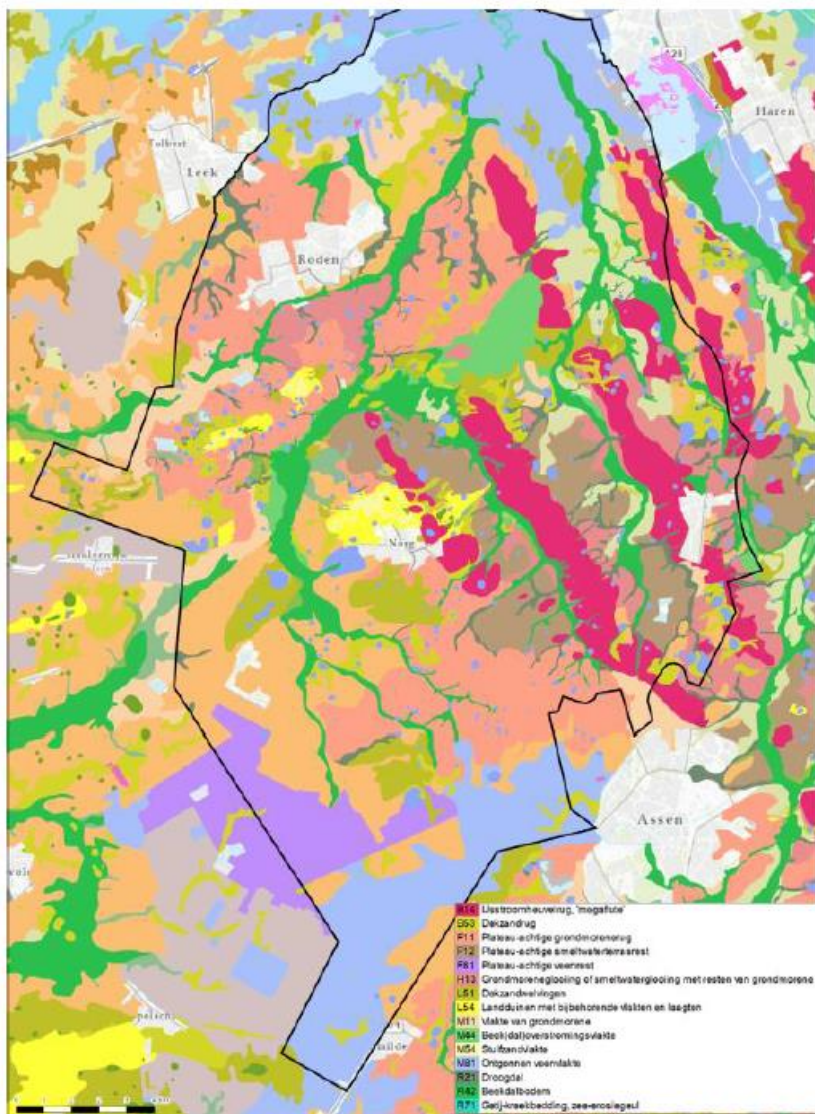

Analyse bevat:

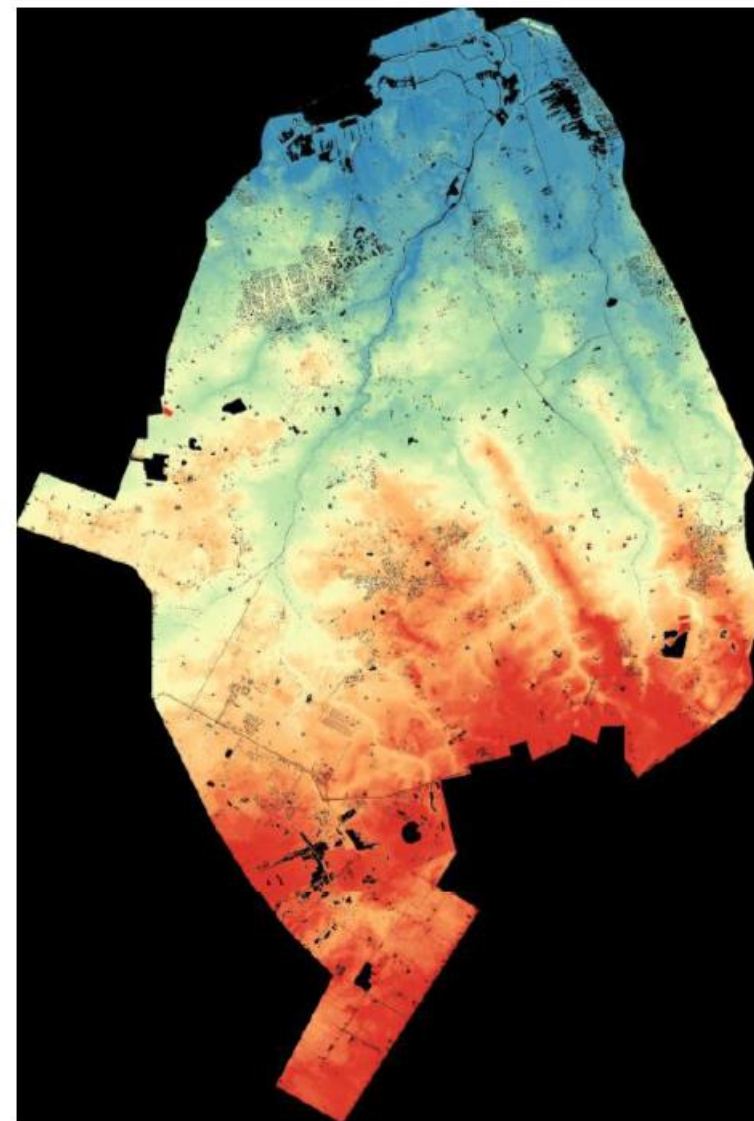
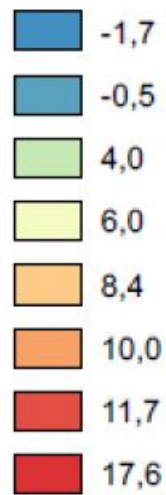
1. Gebiedsbeschrijving
2. Landbouwkundige mogelijkheden van het gebied
3. Feitenrelaas landbouw
4. Systeemverandering en structuurontwikkelingen
5. Beleidsontwikkelingen
6. Kansen en knelpunten
7. Conclusies

Geomorfologie en Reliëf

Figuur 2. Geomorfologie kop van Drenthe. Bron: LESA, legenda in bijlage.

Legenda:
AHN4 (2022) (mNAP)

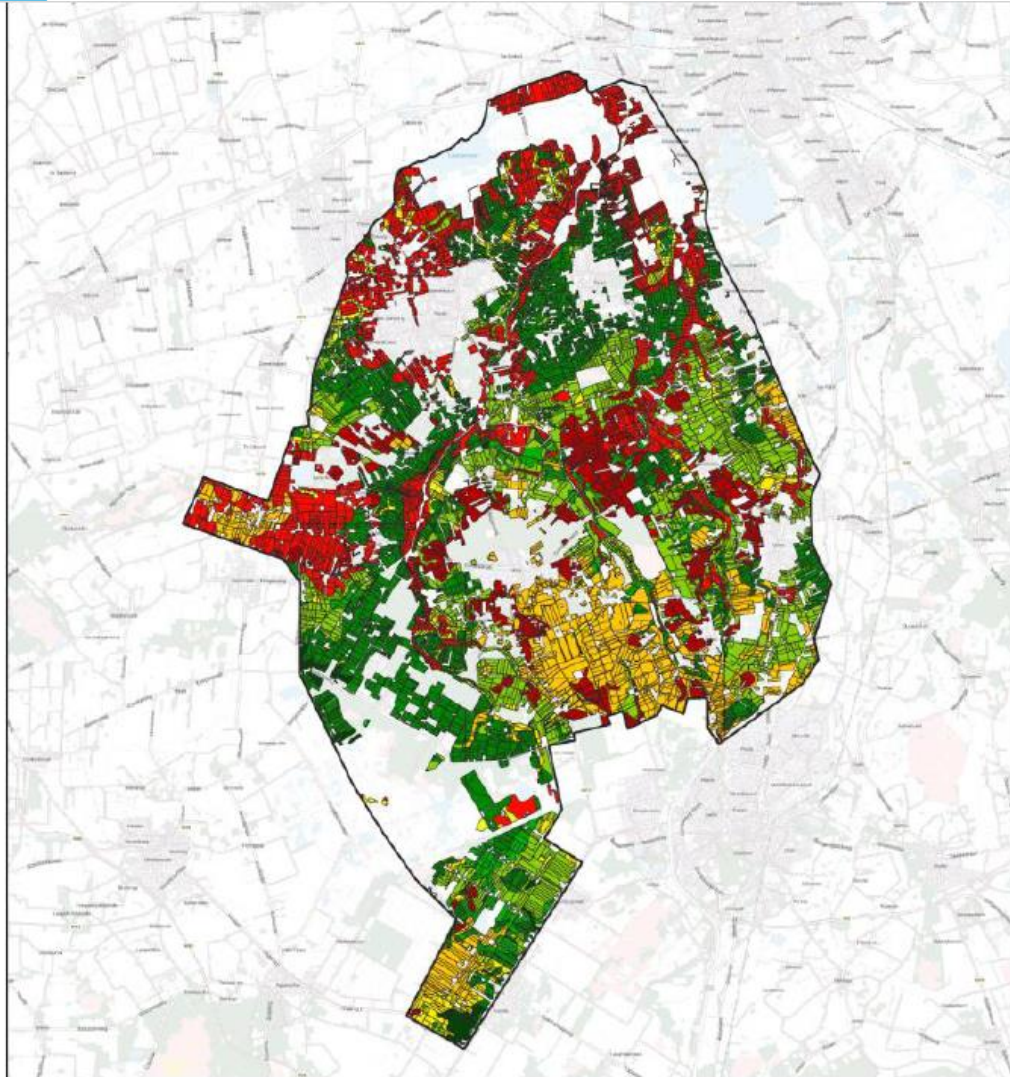
Figuur 3. Hoogtekaart kop van Drenthe.

Gebiedsbeschrijving

Beschrijving bodem & watersysteem

- Behoefte om water vast te houden (gebied zuidoost)
- De agrariërs hebben aangegeven inzicht te willen in de waterbalans: wateraanvoer, gewasverdamping, neerslag en kwel en capillaire opstijging. Ook in relatie met de drinkwaterwinning.
- Droogtegevoeligheid van percelen in zuidoostelijk deel.
- Natschade komt voor in het Noorden & Westen en beekdalen. Vooral relatie met hoge grondwaterstanden.

Mogelijkheden voor grasland

In onderstaande tabel staan de verschillende klassen nader toegelicht en is aangegeven welk deel procentueel van het areaal in een bepaalde klasse zit.

Grasland		
Gronden met ruime mogelijkheden		52
1.1	Hoge bruto-productie; weinig beweidingsverliezen en goed berijdbaar	1
1.2	Hoge bruto-productie; weinig beweidingsverliezen behalve in nattere jaren; enigszins beperkt berijdbaar	28
1.3	Hoge bruto-productie behalve in droge jaren; weinig beweidingsverliezen en goed berijdbaar	3
1.4	Hoge bruto-productie, behalve in droge jaren; weinig beweidingsverliezen en behalve in nattere jaren; enigszins beperkt berijdbaar	20
Gronden met beperkte mogelijkheden		17
2.1	Hoge bruto-productie; matige beweidingsverliezen; beperkt berijdbaar	3
2.2	Matige bruto-productie in droge jaren; weinig beweidingsverliezen; goed berijdbaar	3
2.3	Matige bruto-productie in droge jaren; matige beweidingsverliezen in natte jaren; beperkt berijdbaar	11
Gronden met weinig mogelijkheden		32
3.1	Matige of hoge bruto-productie; grote beweidingsverliezen; zeer beperkt berijdbaar	21
3.2	Lage of matige bruto-productie; weinig beweidingsverliezen; goed berijdbaar	10
Totaal		100

- Meer dan ca. 52 % ruime mogelijkheden voor grasland.
- De zuidoosthoek valt op door de droogte en daarmee lagere productiemogelijkheden.
- Weinig mogelijkheden vooral in het westen, Roden en rondom de beekdalen door beperkte berijdbaarheid en beweidingsverliezen door vernatting; of door extreme droogte op de hoge delen.
- De agrariërs hebben hiermee leren omgaan: gaat het om vakmanschap.

Legenda: WIB-C kop van Drenthe, grass: Prjectgebied kop van Drenthe

- 1.1
- 1.2
- 1.3
- 1.4
- 2.1
- 2.2
- 2.3
- 3.1
- 3.2

0 3.700 7.400 m

Titel: WIB-C Grass

Project: Landbouwanalyse kop van Drenthe

Opdrachtg:

Bronnen:

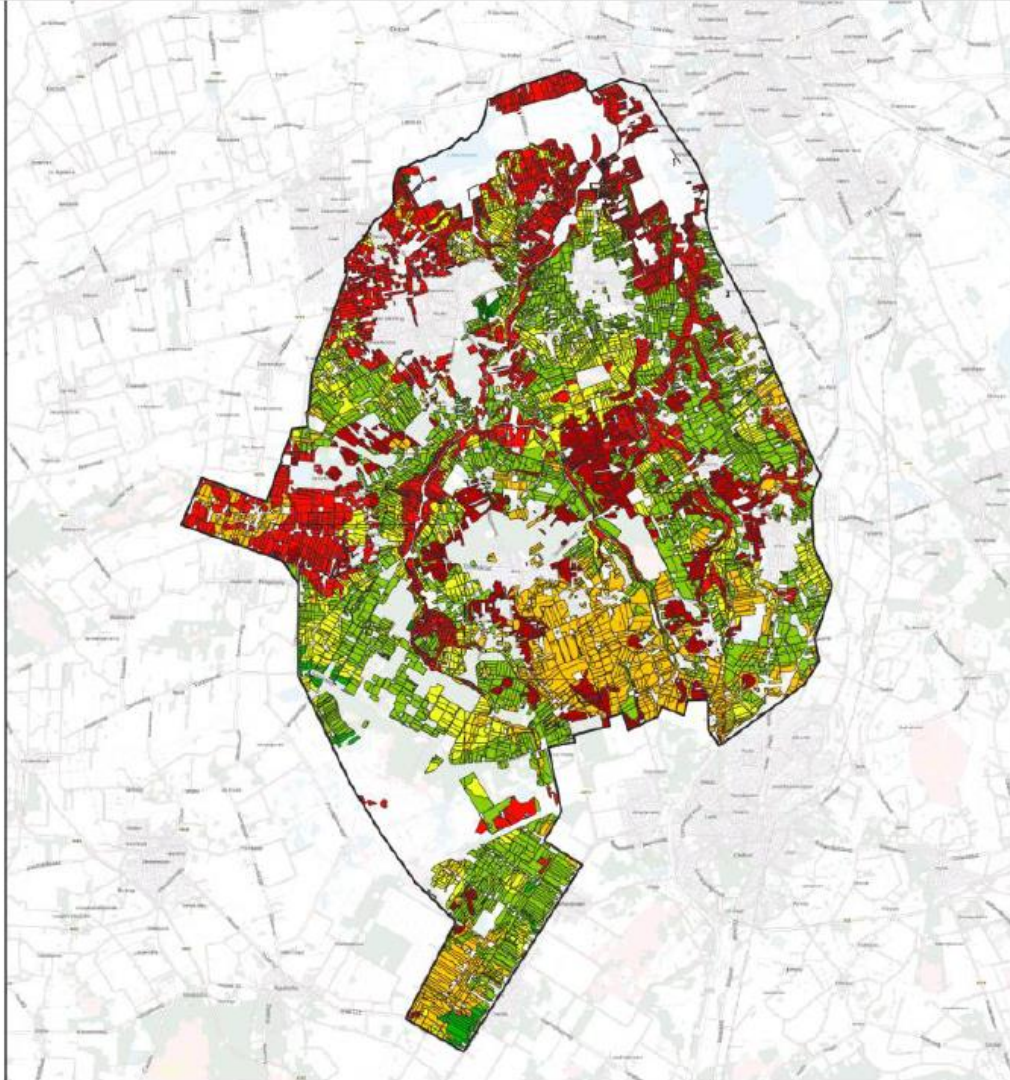
Datum: 2023

Maker:

Mogelijkheden voor bouwland

In onderstaande tabel staan de verschillende klassen nader toegelicht en is aangegeven welk deel procentueel van het areaal in een bepaalde klasse zit.

Bouwland		%
Gronden met ruime mogelijkheden		33
1.1	Kleivruchtwisseling; hoog opbrengstniveau; weinig teeltrisico; goed berijd- en bewerkbaar	0
1.2	Kleivruchtwisseling; hoog opbrengstniveau; enig teeltrisico; ten dele beperkt berijd- en bewerkbaar	0
1.3	Zandvruchtwisseling; hoog opbrengstniveau; weinig teeltrisico; goed berijd- en bewerkbaar	1
1.4	Zandvruchtwisseling; matig tot hoog opbrengstniveau; weinig teeltrisico; ten dele beperkt berijdbaar en goede bewerkbaar	32
Gronden met beperkte mogelijkheden		32
2.1	Vrij groot teeltrisico; veelal beperkt berijdbaar	19
2.2	Vrij groot teeltrisico; beperkt bewerkbaar	0
2.3	Vrij groot teeltrisico; vochttekort	13
Gronden met weinig mogelijkheden		35
3.1	Zeer groot teeltrisico; zeer beperkt bewerkbaar of berijdbaar	25
3.2	Zeer groot teeltrisico; groot vochttekort	10
Totaal		100

- Meer teeltrisico dan grasland als gevolg van beperkte berijdbaarheid; klasse 2.1 en 3.1. Dit zijn de meer kwetsbare bodemtypen. Dit beslaat ca. 45 % van het areaal.
- Risico met vochttekort oostelijke deel van het gebied en de hoge essen. Dit door de extra risico's voor de productie in bepaalde groeistadia in de gewasontwikkeling.
- Ook valt de westpunt en westelijk van Roden op met zeer beperkte berijdbaarheid en daarmee een groot risico voor het zaaien en of oogst van het gewas.
- De agrariërs hebben hiermee leren omgaan: gaat het om vakmanschap.

Figuur 12. WIB-C kaart bouwland

Legenda:

WIB-C kop van Drenthe, arable:

- 1.2
- 1.3
- 1.4
- 2.1
- 2.3
- 3.1
- 3.2

Projectgebied kop van Drenthe

Titel: WIB-C Arable

Project: Landbouwanalyse kop van Drenthe

Opdrachtg:

Bronnen:

Datum: 2023

Maker:

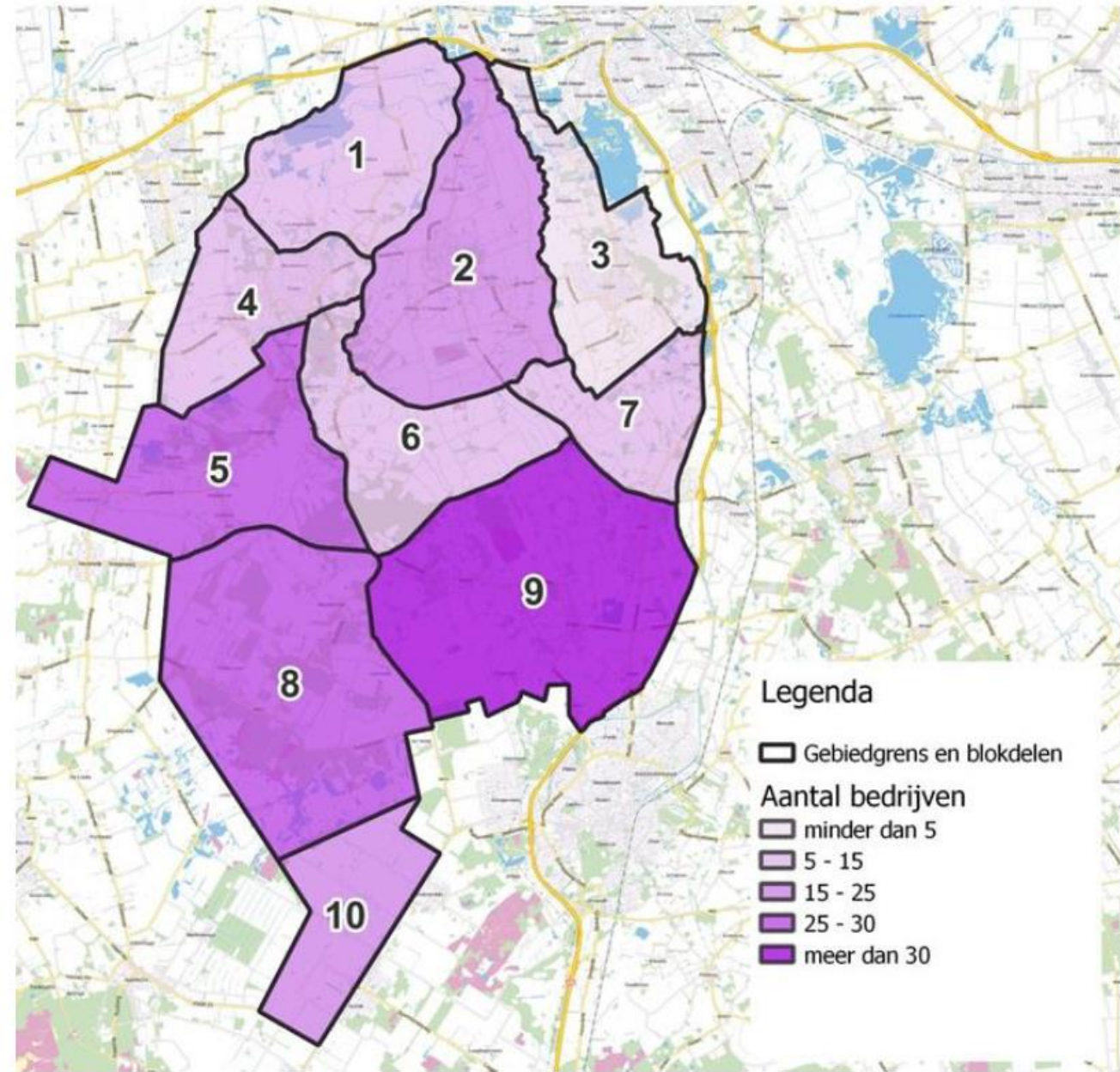

0 3.700 7.400 m

Feiten op een rij:

- In deelgebied 3 zijn het minste aantal eigenaren (4) en deelgebied 9 de meeste (35).
- Gemiddelde bedrijfsoppervlak is 83 ha.
  - deelgebied 6 het grootst met 114 ha
  - deelgebied 2 en 4 het kleinst met 55 en 52,2 ha
- De huiskavel is relatief met 50 % beperkt.
  - Deelgebied 3 met 49 ha het grootste
  - Deelgebied 7 met 17 ha kleinste.
- In deelgebied 10 zitten gemiddeld de jongste boeren met een gemiddelde leeftijd van 50 jaar. In deelgebied 7 is de gemiddelde leeftijd met 65 jaar het hoogst.

De verdeling van aantal eigenaren betreft hier de groep groter dan 20 ha

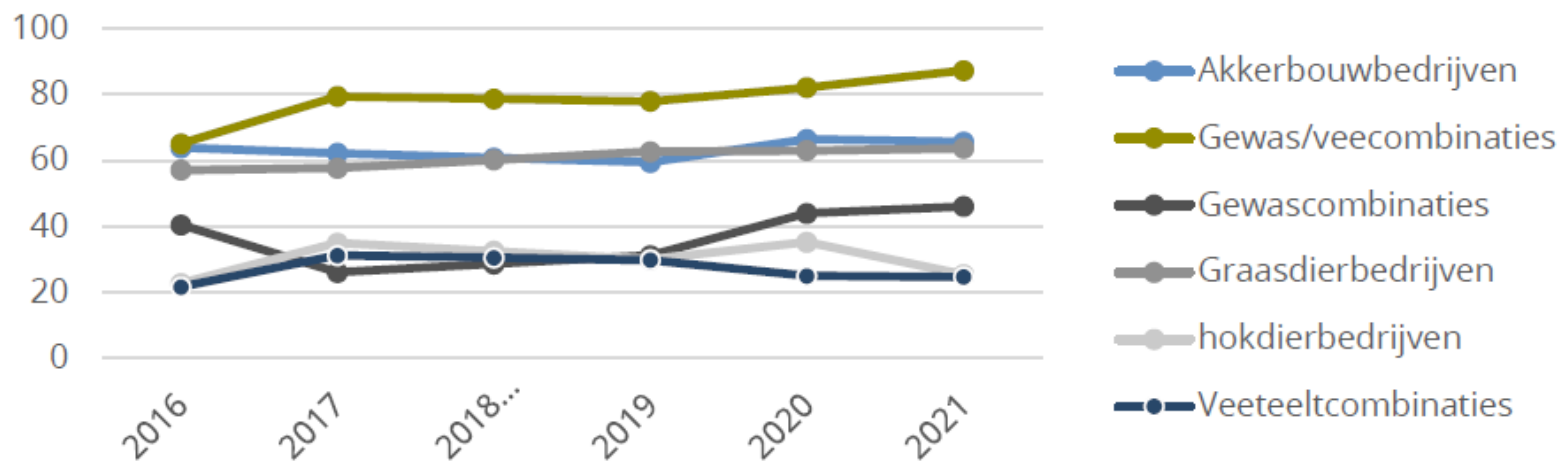
Figuur 14. Aantal bedrijven per deelgebied.

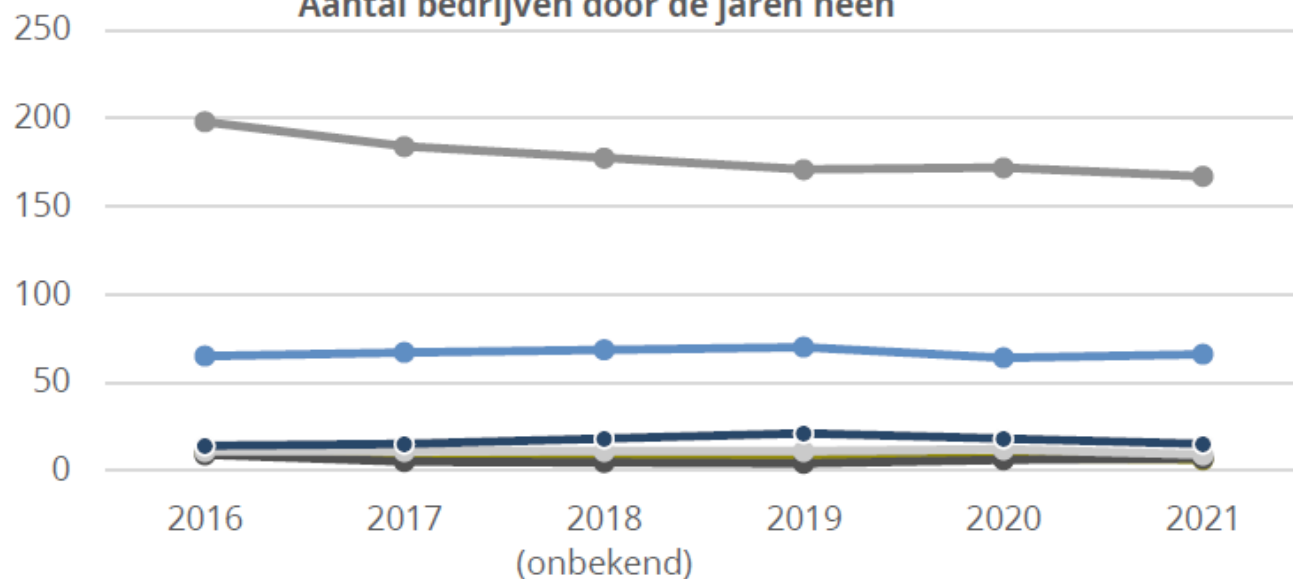
Ontwikkeling bedrijven in het gebied

- Van 2016 tot 2021 is het aantal graasdierbedrijven afgenomen van 198 naar 167 bedrijven.
- Het aantal akkerbouwbedrijven lijkt stabiel te blijven door de jaren heen.

Gemiddelde oppervlakte (ha) door de jaren heen

Aantal bedrijven door de jaren heen

Wat is er al gedaan?

- Historie: Boermarken, diverse ontginningen, herinrichtingen, etc..
- Ruilverkavelingen: Herinrichting Roden-Norg, Peize-Bunne, Peizermade, Vries, Smilde.
- Herverkavelingen: Norgerholt, Aanleg Grote Masloot, Roden-Norg, WILG Peize, Fochteloerveen, Polder Zeven Blokken, Natura2000 gebieden, De Onlanden, Runslot, Broekenloop, etc.
- Overig: DAW, pilot Veenhuizen, etc.

Invloed vanuit Beleid

Vanuit de EU zijn er grofweg drie periodes te onderscheiden:

- een periode van prijssteun (tot 1992);
- een periode van gekoppelde steun (1992-2003) waarin MacSharry prijsondersteuning werd vervangen door directe subsidies;
- een periode van ontkoppelde steun (sinds 2003) in de vorm van het GLB.

Cumulerend effect van diverse beleidsontwikkelingen op het (conventionele) agrarisch verdienvermogen is met name kostenverhogend en productieniveau-verlagend!

Belangrijkste conclusies

- Door de ontstaansgeschiedenis van De Kop van Drenthe kent het gebied een zeer gevarieerd bodem- en waterhuishoudkundig systeem.
- De landbouw in de Kop van Drenthe heeft zich met name ontwikkeld als een conventioneel landbouwgebied.
- Bereidheid tot samenwerking kenmerkt het gebied.
- Door de herinrichting van de beekdalen, de inrichting van de Onlanden en de maatregelen rondom de Natura 2000 gebieden is er de afgelopen 30 jaar relatief veel landbouwgrond omgevormd naar natuurgrond.
- De gevolgen van het veranderende klimaat voor de landbouw zijn zichtbaar.

Conclusies op deelgebiedsniveau (1)

- Hoogveenontginningslandschap in het zuiden met de dalgronden voornamelijk akkerbouwmatige teelt en watersysteem goed te sturen met waterinlaat.
- Het middengebied met het beekdal- en esdorpenlandschap:
  - Droge omstandigheden op de hoge zandkoppen: wateraanvoer is niet mogelijk.
  - Een deel van het gebied dat droogtegevoelig is, met waterinlaat kan wel goed worden beregend.
  - In het westen plekken met keileem of potklei, waardoor beperkt bereikbaarheid van de percelen mogelijk. Hier overwegend melkveehouderij.
- Het laagveengebied in het noorden: vooral in gebruik bij melkveehouderij gecombineerd met agrarische beheer van de beekdalen en gronden in de Onlanden.

Conclusies op deelgebiedsniveau (2)

Voor watersysteemherstel is samenwerking met agrarische ondernemers noodzakelijk:

- Benut de kennis in het gebied.
- In gesprek met elkaar, samen leren en experimenteren.
- Maak afspraken voor een langer termijn, en verken ook de mogelijkheden voor vergaande maatregelen in de maatschappelijke diensten.
- Niet over de landbouw maar met de landbouw in gesprek!

Wat nog meer onderzoeken?

Inzicht in de waterbalans; drainage, beregeningsputten en de invloed van de drinkwaterwinning.

- Sociaal -economisch belang van de landbouw in de Kop van Drenthe.
- Beeld van bewoners en bezoekers van het gebied en de landbouw.
- Inzicht in de bedrijfsopvolging en vertrouwen van de jonge generatie in de toekomst.
- Landbouwvisie en gewenste ontwikkelrichtingen voor en door agrarische ondernemers.

Discussie ‘Hoe nu verder?’

Fase 1: Landbouwanalyse = afgerond

Fase 2: Landbouwvisie.